

Донецька обласна державна адміністрація
Департамент освіти і науки
Донецький обласний палац дитячої та юнацької творчості

**«ПЕДАГОГІКА ДОЗВІЛЛЯ:
ТЕХНОЛОГІЯ «5Е»**

*як інструмент проєктування подієвого простору у
позашкільній освіті»*

Слов'янськ – 2026 р.

Донецька обласна державна адміністрація
Департамент освіти і науки
Донецький обласний палац дитячої та юнацької творчості

**«ПЕДАГОГІКА ДОЗВІЛЛЯ: технологія «5Е»
як інструмент проєктування подієвого простору у
позашкільній освіті»**

інформаційно-практичний дайджест

Слов'янськ – 2026 р.

Друкується за ухвалою науково-методичної ради Донецького обласного палацу дитячої та юнацької творчості (протокол № 2 від 15.04 2026)

Упорядник:

Філюшина К. С., керівник творчої групи «Інноваційна лабораторія дозвілля», методист відділу масових заходів та організації дозвілля Донецького обласного палацу дитячої та юнацької творчості.

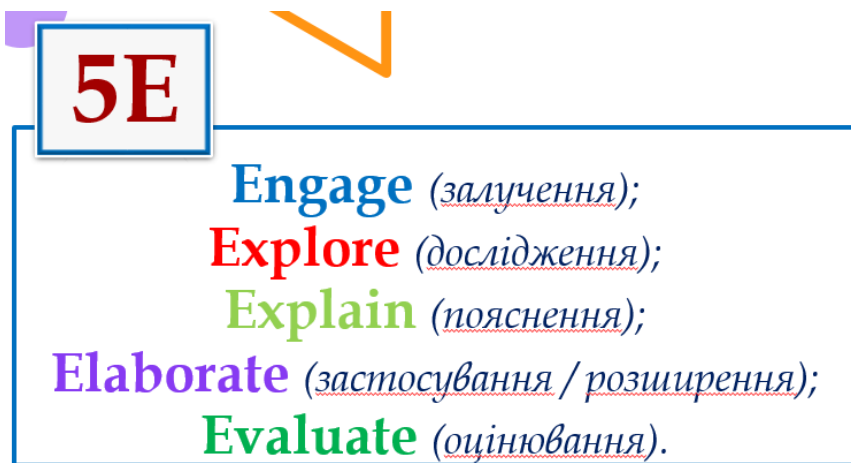
«Педагогіка дозвілля: технологія «5Е» як інструмент проектування подієвого простору у позашкільній освіті»: інформаційний дайджест/
- Уклад. К. С. Філюшина. Слов'янськ: ДОПДЮТ, 2026 р. – 21 с.

Інформаційно-практичний дайджест за результатами роботи творчої групи відділу організаційно-масової роботи Донецького ОПДЮТ «Інноваційна лабораторія дозвілля» та матеріалами обласного семінару «Педагогіка дозвілля: технологія «5Е» як інструмент проектування подієвого простору у позашкільній освіті». Містить матеріали щодо технології «5Е» (Engage, Explore, Explain, Elaborate, Evaluate), яка представлена як логічно вибудована модель поетапної організації позашкільної діяльності, що забезпечує змістову цілісність і передбачуваний педагогічний результат.

**«ПЕДАГОГІКА ДОЗВІЛЛЯ: ТЕХНОЛОГІЯ «5Е»
як інструмент проєктування подієвого простору
у позашкільній освіті»**

Позашкільна освіта завжди перебуває в активному творчому пошуку. Саме тому педагоги відділу масових заходів та організації дозвілля шукають інструменти, які б дозволили перетворювати звичайні зустрічі, членджі, фестивалі, онлайн-свята на справжні події, що залишають слід у серці дитини. Такою знахідкою стала на модель 5Е – одну з найефективніших і найпрогресивніших освітніх технологій сучасності.

Назва моделі походить від п'яти англійських дієслів, що починаються з літери Е (і), тому в усному мовленні ми чуємо «п'ять і».

Модель 5Е була розроблена видатним американським науковцем Роджером Байбі (Rodger W. Bybee) разом із командою BSCS (Biological Sciences Curriculum Study – Центр вивчення біологічних наук, одною з провідних американських організацій з розвитку наукової освіти).

Р. Байбі – автор багатьох фундаментальних книг і статей з науково-технічної освіти, колишній виконавчий директор BSCS, голова

численних національних і міжнародних комітетів з питань STEM-освіти.

Метою моделі було створити інструмент для активного конструювання знань, де педагог не «викладає», а стає фасилітатором, а дитина сама буде знання та досвід через активність.

У позашкільній освіті, особливо в умовах онлайн-дозвілля, маємо унікальну свободу – немає жорстких рамок заняття, немає оцінювання, є тільки бажання дитини творити, відчувати й об'єднуватися. І саме тому 5Е є справжнім відкриттям: п'ять послідовних кроків – Емоція, Енергія, Естетика, Єдність, Ефект – дають можливість проєктувати подію так, щоб вона працювала на всіх рівнях: емоційному, фізичному, візуальному, соціальному й довгостроковому.

У межах науково-методичної проблеми відділу було створено творчу групу «Інноваційна лабораторія дозвілля» й розпочато експериментування: як ці п'ять «Е» можуть працювати в освітній практиці. З'ясувалося, що модель органічно вписується в діяльність відділу та забезпечує чітку структуру, яка дає змогу розглядати будь-яку подію комплексно й системно.

5Е

- *Як зацепити серце дитини в перші секунди?*
 - *Як дати їй енергію й простір для дії?*
- *Як зробити все настільки красивим, щоб вона сказала «вау»?*
 - *Як об'єднати всіх у спільному ритмі?*
 - *Як зрозуміти, що подія не закінчилася, а продовжує жити в серці дитини?*

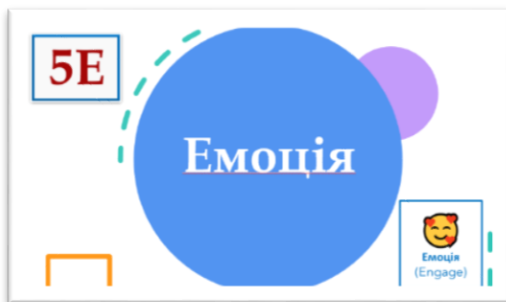
Використання 5E в онлайн-дозвіллі

- ✓ Дозвілля в позашкільній освіті – це не урок, а простір свободи, емоцій, творчості та єдності.
- ✓ Онлайн-формат (Zoom, Google Meet, Padlet, Kahoot, Canva, TikTok/Reels) дозволяє масштабувати заходи на всю область, залучати дітей з окупованих/прифронтових територій.
- ✓ 5E допомагає перетворити «просто посидіти онлайн» на мотивуючу, енергійну та результативну подію.

Розберемо кожен «Е» з наукової точки зору. Почнемо з перших двох «Е» – емоції та енергії, які запалюють іскру в кожній події.

«Емоція (Engage): Як запалити іскру в серцях дітей в подієвому просторі.

З наукової точки зору, перший етап моделі 5E, який називається Engage (а в перекладі – «Залучення» або «Емоційне зачеплення»), – це саме той момент, коли ми «хапаємо» увагу дитини і викликаємо в неї цікавість та емоційний відгук. (такий собі емоційний хук)

Цей етап базується на принципах конструктивізму – наукової теорії навчання, згідно з якою дитина отримує готові знання та сама активно будує свій досвід, спираючись на те, що вже знає і відчуває. Якщо на початку заняття або події дитина не відчула емоційного «зачеплення», то подальше навчання або участь у події буде значно менш ефективним.

У роботі відділу 1й етап **Емоція (Engage)** є головним інструментом проєктування подієвого простору. Це спеціально створене середовище, де дитина з перших секунд проживає сильні емоції, відчуває себе частиною чогось важливого й отримує справжнє задоволення від процесу.

У творчій групі «Інноваційна лабораторія дозвілля» було вирішено апробувати цей етап на практиці, запропонувавши здобувачам освіти офлайн-проєкт, який би емоційно зачепив їх з самого початку. Так народилися тематичні зустрічі «У єдності сила» в межах проєкту «Activity time «Донеччина єднає» (ГО «ВПО України» та Центр «ЯМаріуполь», м. Хмельницький).

Напередодні 1 жовтня – Дня українського козацтва та Дня захисників і захисниць України – наші педагоги організували для дітей-переселенців живі зустрічі, де освітня та розважальна частини злилися в одне тепле ціле. Діти взяли участь в інтерактиві «Перевірка на справжнього українця», вікторині «Великі українці», грі «Вгадай слово», виконували руханки «Доброго вечора, ми з України», «Гопачок», «Наше серце – Україна». Зустрічі були наповнені щирими посмішками, обіймами, теплими моментами, які допомагали дітям відчути мужність, силу та справжню дружбу. Вони отримали не лише нові знання, а й радість спілкування та відчуття підтримки – особливо

важливе для тих, хто вимушено залишив рідну домівку.

«Емоція» народилася миттєво: діти, які втратили багато, раптом опинилися в центрі уваги – їх почули, обійняли, дали змогу відчуті: «Мене люблять, мене бачать, я не сам». Саме цей емоційний гачок найвищого рівня запустив усю подію й залишився в серці надовго.

Ця апробація показала: коли ми починаємо із сильної емоції, діти не обмежуються формальною участю в заході – вони проживають його всім серцем, стають активними учасниками й прагнуть повертатися знову.

Плани на майбутнє:

Відділ продовжує роботу над емоційним залученням і розробляє нову серію тематичних зустрічей «Єдність поколінь» для дітей-переселенців. У планах – регулярні офлайн-зустрічі, де діти зможуть спілкуватися з ветеранами, створювати спільні обереги, ділитися історіями, малювати разом і відчувати, що їхній голос і їхня емоція важливі. Ми прагнемо зробити емоцію єдності ще сильнішою, щоб кожна дитина виходила з зустрічі з відчуттям: «Я потрібен, я вдома, я серед своїх».

Таким чином, **Емоція (Engage)** – це «початок» та науково обґрунтований інструмент, який запускає весь ланцюжок подієвого простору в позашкільній освіті й робить наші заходи по-справжньому живими й незабутніми.

Другий етап моделі – «Енергія (Explore): Як активізувати творчий вогонь в подієвому просторі?»

З наукової точки зору, другий етап моделі 5E, який називається Explore (а в перекладі – «Дослідження» або «Енергійне занурення»), – це саме той момент, коли

дитина переходить від простого «цікавості» до активної дії.

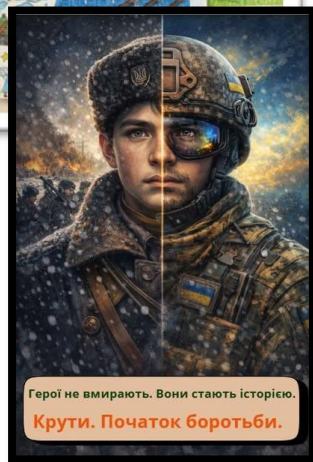
Тут здобувач освіти (або учасник події) слухає, а потім сам досліджує, експериментує, пробує, помиляється й знаходить відповіді. Це ключовий принцип конструктивізму – теорії навчання, за якою знання не передаються готові, а будуються самою дитиною через особистий досвід. Етап «Енергії» (Explore) допомагає вихованцям створювати нові ідеї на основі того, що вони вже знають і відчувають.

У роботі відділу цей крок використовується як інструмент для створення енергійного подієвого простору, де дитина не пасивно сприймає, а активно діє.

Творча група апробувала цей крок на практиці, запропонувавши здобувачам освіти Донеччини обласний онлайн-челендж «Крути: вибір, що творить історію» до Дня пам'яті Героїв Крут. Діти отримали завдання дослідити подвиг під Крутами через власну творчість:

✓ створювали тематичні відео (короткі ролики, де б вони розповідали про події 1918 року своїми словами, знімали реконструкції або читали уривки);

✓ розробляли плакати, інфографіку, цифровий арт, ілюстрації, колажі та малюнки, присвячені подвигу Героїв Крут; писали есе та роздуми

на тему «Крути: вибір, що творить історію» або «Подвиг крутян як приклад для сучасної молоді».

Вихованці робили самостійно та в малих групах, ділилися результатами в спільному просторі (сторінка «Позашкілля Донеччини» у Facebook), обговорювали ідеї. Діти не отримували готових відповідей, а саме досліджували, шукали інформацію, експериментували з формами вираження й ділилися власними відкриттями.

Особливо яскраво цей дослідницький вогонь спалахнув у вихованців Лиманського міського Центру позашкільної роботи, Центру дитячої та юнацької творчості м. Дружківка та Часовоярського Центру дитячої та юнацької творчості.

Учасники показали справжню майстерність: роботи були дуже ширими, різноманітними, глибокими й емоційно насиченими; проживали історію Крут через власну творчість, відчули енергію: «Я можу розповісти про Крути по-своєму», «Мій малюнок – це мій голос». Участь у челенджі підвищила мотивацію – діти виконували завдання та в них сяяло бажання, щоб їх побачили, щоб їхні роботи стали частиною загальної картини.

Апробація показала: коли ми даємо дитині свободу досліджувати тему через дію (створення відео, малюнків, текстів), вона по перше «вчить» історію, по друге – проживає її.

Плани на майбутнє:

Відділ планує розширити роботу з кроком «Енергія» й зробити його ще більш системним. У 2026 році заплановано серію нових челенджів і марафонів, де діти зможуть досліджувати теми через власну творчість:

- ✓ «Моя Україна в малюнках» – до Дня Незалежності (створення колажів, цифрового арту, сторіз);
- ✓ «Герої серед нас» – до Дня захисників (відеоінтерв'ю з рідними-військовими, есе, фоторепортажі);

✓ «Енергія довкілля» – до Дня довкілля (дослідження природи рідного краю через фото, відео, малюнки, акції з прибирання).

Усі ці проекти будуть побудовані таким чином, щоб дитина досліджувала, експериментувала й ділилася результатами в спільному просторі. Саме через активне дослідження діти відчуватимуть енергію, яка залишиться з ними надовго.

Тож 2й етап «Енергія» (**Explore**) – це не «активність заради активності», а простір, де дитина заряджається внутрішнім драйвом і починає відчувати себе творцем.

Третій етап моделі – «Естетика (**Explain**): Як створити красиву симфонію події в подієвому просторі?»

З наукової точки зору, третій етап моделі 5Е, який називається Explain (а в перекладі – «Пояснення» або «Естетичне розкриття»), – це коли дитина отримує чітке, структуроване пояснення теми, спираючись на те, що вона вже дослідила й відчула на попередніх етапах.

Цей етап допомагає дитині уточнити свої уявлення, виправити помилки та глибше зрозуміти суть. Він базується на тих же принципах конструктивізму, про які ми вже говорили: знання не «вливаються» в голову, а будуються поступово, з опорою на особистий досвід.

Творча група запропонувала провести обласний флешмоб «Бій серця в ритмі ЗСУ» до Дня Збройних Сил України.

Естетика тут – у красі символу: серця ЗСУ в малюнках, оберегах, віршах, фото з

військовими – все це естетичне вираження вдячності. Кожне серце, кожен рядок – це красива композиція, де дитина показує: «Я дякую вам красою».

Учасники акції створювали естетичний місток між собою й захисниками, між мистецтвом і реальністю, між серцем і подією.

Це підтверджується практиками Центру дитячої та юнацької творчості Великоновосілківської селищної ради, Комунального закладу «Мангушський центр дитячої творчості», вихованців Донецького ОПДЮТ, ЦДЮТ м.

Добропілля, ЦДЮТ м. Костянтинівка, Лиманського міського ЦПР. Кожен заклад додав свою ноту в цю

симфонію вдячності – і разом ми створили справжнє море краси, сили й любові.

Апробація показала: коли ми даємо вихованцю можливість побачити й відтворити її красу через власну творчість, пояснення

стає не сухим фактом, а живим, емоційним досвідом.

Плани на майбутнє:

- ✓ Розширити флешмоб «Бій серця в ритмі ЗСУ» – додати нові елементи: музичний супровід з українськими мотивами, віртуальні фільтри для фото, спільні онлайн-виставки, щоб кожна дитина відчула: «Мій внесок – красива частина великої вдячності».
- ✓ Запустити нову серію естетичних проєктів, наприклад, «Краса в серці України» – де діти створюватимуть колажі, відео, поробки, присвячені символам державності (прапор, герб, гімн), з акцентом на естетичне подання.

Таким чином, Естетика (Explain) – це науково обґрунтований етап, який робить подієвий простір у позашкільній освіті мотивуючим, естетично привабливим. Саме естетика робить подію корисною, від якої дитина отримує справжнє задоволення й бажання продовжувати.

Четвертий етап моделі– «Єдність (Elaborate): Як об’єднати серця в один ритм в подієвому просторі?»

З наукової точки зору, четвертий етап моделі 5E, який називається Elaborate (а в перекладі – «Застосування», «Розширення» або «Єдність у дії»), – це саме той момент, коли дитина бере те, що вже зрозуміла й відчула на

попередніх етапах, і починає використовувати в нових, реальних ситуаціях.

Головне завдання цього етапу – «повторити» та застосувати знання чи навички в іншому контексті, часто разом з іншими людьми.

Це посилює перенос навичок (тобто здатність дитини використовувати те саме в різних життєвих ситуаціях) і розвиває командну взаємодію. Саме на цьому етапі дитина переходить від індивідуального розуміння до спільного творення.

Творча група на цьому кроці запропонувала обласну акцію **«Мапа єдності сердець» до Дня Соборності України.**

Вихованці та всі охочі наповнювали та прикрашали свої сторінки у соціальних мережах творчими роботами: патріотичними малюнками, фотографіями, стіннівками, колажами з використанням штучного інтелекту, сувенірами та поробками в державних кольорах, відеопривітаннями та декламуванням віршів.

Ефект єдності відображається в активній участі Лиманського міського ЦПР, Білозерського ОКЦ, Комунального закладу «Мангушський центр дитячої творчості», Палацу дитячої та юнацької творчості м. Гірника, Центру дитячої та юнацької творчості м.

Дружківки.

Це частина великого колективного процесу коли учнівська молодь включаються в спільні проекти та сприймають власну діяльність не як окрему подію, а як частину великого колективного процесу.

Це дало відчуття приналежності до спільноти: їхні малюнки, вірші, колажі стають елементами єдиної мозаїки. Такий формат значно покращує довготривале утримання знань, адже застосування в групових завданнях закріплює зміст на емоційно-ціннісному рівні. Додатково цей етап активує так звані дзеркальні нейрони (mirror neurons) – нейронні механізми, що відповідають за емпатію та розуміння дій інших. Цей ефект описував Марко Іакобоні – нейробіолог, який довів, що спільні дії буквально синхронізують мозкову активність учасників.

Плани на майбутнє:

Відділ планує розширити й поглибити роботу з кроком Єдність:

- ✓ Розробити серію спільних онлайн- та офлайн-проектів, де діти створюватимуть великі колажі, віртуальні карти єдності, патріотичні береги разом. (на екран, картинка)

Етап Єдність (Elaborate) – це інструмент, який робить подію трансформаційною, залишаючи в серці дитини розуміння: «Разом ми – сила».

П'ятий етап моделі – «Ефект (Evaluate): Як виміряти магію події в подієвому просторі?»

З наукової точки зору, п'ятий і завершальний етап моделі 5E, який називається Evaluate (а в перекладі – «Оцінка» або «Ефект»), – це коли ми зупиняємося й дивимося: що ж ми

досягли? Чи вдалося те, що ми планували? Як почуваються діти після події?

Цей етап базується на принципах формативної оцінки – це коли ми не ставимо оцінку «добре/погано», а постійно спостерігаємо, збираємо зворотний зв'язок і коригуємо процес, щоб він ставав кращим. Наші спостереження показують: якщо в заході регулярно застосовувати оцінку (через опитування, рефлексію, швидкі відгуки), ефективність таких подій зростає на 20–30 %. Діти краще запам'ятовують досвід, відчувають себе цінними учасниками й хочуть повертатися до подібних заходів знову.

Давня, улюблена традиція педагогів: щоразу, коли ми збираємо дітей разом – чи то онлайн, чи офлайн, – ми завершуємо подію саме спільним флешмобом. Саме у цих флешмобах, оживає вся магія технології «5E».

Емоція – перші секунди, коли дитина чує знайомий мотив і розуміє: «Це про мене, це про нас!»;

Енергія – коли всі разом стрибають, кружляють, сміються, відчуваючи силу своїх рухів;

Естетика – коли синхронні жести, яскраві футболки, прапори створюють картину, від якої перехоплює подих;

Єдність – коли сотні рук зливаються в один ритм, і кожен відчуває: «Я не один, ми – разом»;

Ефект – коли після останнього акорду діти обіймаються, кричать

«Слава Україні!», а потім тижнями повторюють рухи вдома, знімають нові відео й пишуть: «Коли ще раз?».

Відділ апробував цей крок через систематичне завершення всіх великих заходів саме масовими флешмобами. Діти брали участь у створенні рухів, обирають музику, додають свої ідеї, синхронізуються в реальному часі (онлайн – через камери, офлайн – в одному просторі).

Після кожного флешмобу збирається зворотній зв'язок: швидке опитування «Що ти відчуваєш зараз?», «Що ти хочеш повторити вдома?», «Коли ще раз?». Діти відповідають: «Я відчуваю силу!», «Це було як політ!», «Хочу ще з усіма разом!». Ми бачимо, як після флешмобу вони самі знімають нові відео, повторюють рухи з друзями, пишуть у чат: «Давайте ще раз!».

Апробація цього етапу показала: коли ми завершуємо подію масовим флешмобом і збираємо рефлексію, діти відчувають справжній результат: гордість, радість, бажання творити далі. Флешмоби стали для нас «магічним замиканням кола» – вони перетворюють одноразову подію на довгостроковий ефект, який живе в серці дитини тижнями, місяцями.

Плани на майбутнє:

Відділ планує зробити традицію флешмобів ще могутнішою й системнішою:

Розробити *серію «Флешмобів сезону»* потужнішою кожен квартал новий великий флешмоб до ключових дат (День Соборності, День Незалежності, День ЗСУ тощо), з можливістю дітям самим обирати музику й рухи.

- ✓ Запустити *онлайн-платформу «Мій флешмоб»*, де діти зможуть завантажувати свої версії рухів,

створювати спільні колажі з відео й бачити, як їхні ідеї з'єднуються з іншими.

- ✓ Додати рефлексійний блок після кожного флешмобу: «Що я відчув?», «Що я хочу змінити наступного разу?» потужнішою щоб ефект став ще помітнішим і мотивуючим.

Таким чином, етап Ефект (Evaluate) це не кінець. Це початок усього, що буде потім. Це тихий слід, який ми залишаємо в душі дитини. Це те, заради чого ми, педагоги дозволя, прокидаємося щоранку.

Бо справжнє дозволя – це не просто «провести час». Це момент, коли дитина раптом розуміє: «Я можу змінити світ. І я вже почав».

«Отже, 5E – це чек-лист живої події у позашкільному дозвіллі: Емоція ловить увагу → Енергія не дає відключитися → Естетика закохує → Єдність з'єднує → Ефект залишає слід у серці дитини назавжди. Ми створюємо події, які змінюють дітей».

За словами Джона Дьюї,
**«Освіта – це не підготовка до
життя, а саме життя».**
**«Ми ростемо через досвід, а не через
знання».**

Джон Дьюї (1859-1952) — видатний американський філософ, психолог і реформатор освіти, один із засновників прагматизму. Він відомий як «батько прогресивної освіти», просуваючи концепцію навчання через діяльність («learning by doing» («навчання через дію»)),

активне мислення та орієнтацію школи на вирішення життєвих завдань, а не запам'ятовування теорії), де емоційне залучення активує попередні знання та мотивує до участі.

Наша адреса:

Донецька область
м. Слов'янськ,

Наш сайт:

<https://donopdut.org.ua>

Наша електронна скринька:

donopdut@ukr.net

obl.festival@gmail.com